

Sygn. akt: X C 1868/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2019 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu X Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR Katarzyna Malinowska

Protokolant: stażysta Magdalena Skinder

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2019 r. w Toruniu

sprawy z powództwa (...) S.A. w B.

przeciwko B. S.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 37 820,75 zł (trzydzieści siedem tysięcy osiemset dwadzieścia złotych siedemdziesiąt pięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 marca 2019r. do dnia 25 września 2019r.;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. zasądzoną w punkcie I kwotę rozkłada na 31 rat:

- pierwsze 5 rat po 1 000 zł;

- kolejne 25 rat po 1 300 zł;

- ostatnia rata w kwocie 320,75 zł powiększona o narosłe odsetki określone w punkcie I;

raty są płatne do dnia 15 każdego kolejnego miesiąca, począwszy od miesiąca następnego po dniu uprawomocnienia się wyroku;

w przypadku uchybienia w płatności którejkolwiek rat co do terminu lub wysokości, cała pozostała do zapłaty kwota staje się natychmiast wymagalna wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie naliczanych po dniu wymagalności do dnia zapłaty;

IV. nie obciąża pozwanej kosztami procesu.

SSR Katarzyna Malinowska

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od B. S. kwoty 55 811,17 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 marca 2019 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż pozwana poprzez podpisanie weksla w dniu 27 czerwca 2018 r. zobowiązała się do zapłaty w dniu 8 marca 2019 r. kwoty wskazanej w wekslu w wysokości 55 811,17 zł. W dniu 6 lutego 2019 r. powód wezwał pozwaną do wykupu weksla, jednak do dnia wytoczenia powództwa pozwana nie dokonała żadnej wpłaty. Weksel został wystawiony przez pozwaną na zabezpieczenie zwrotu zadłużenia z tytułu pożyczki gotówkowej nr (...)

z dnia 27 czerwca 2018 r. udzielonej przez (...) S.A. z siedzibą w B.. Na dochodzoną pozewem należność składa się suma pozostałych do zapłaty rat pożyczki oraz należne maksymalne odsetki za opóźnienie liczone zgodnie z art. 481 § 2 k.c. za każdy dzień opóźnienia w płatności każdej raty. Powód wskazał, iż roszczenie stało się wymagalne w dniu 9 marca 2019 r.

Pozwana B. S. na rozprawie w dniu 19 września 2019 r. wskazała, iż od powoda otrzymała 25 000 zł, jednak nie była w pełni świadoma, że kwota do spłaty będzie zbliżona do 60 000 zł. Nie miała także wiedzy na temat zawartych w umowie pakietów generujących dodatkowe koszty. Wskazała przy tym, że obecnie pracuje i pomimo jednoczesnej spłaty innego kredytu bankowego, chciałaby spłacić swoje zobowiązanie względem powoda w ratach.

Sąd ustalił, co następuje:

B. S. zawarła z (...) S.A. w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...) w dniu 27 czerwca 2018 r. Całkowita kwota pożyczki została określona na kwotę 25 000 zł, całkowita kwota do zapłaty na kwotę 60 864 zł. Całkowity koszt pożyczki wyniósł 35 864 zł. Zobowiązanie miało zostać spłacone w 48 miesięcznych ratach w kwocie 1268 zł każda. Zobowiązanie zostało zabezpieczone wekslem in blanco.

(dowód: umowa pożyczki z dnia 13 kwietnia 2018 roku, k. 21–25; harmonogram spłat, k. 26; deklaracja wekslowa, k. 6)

(...) S.A. z siedzibą w B. pismem z dnia 6 lutego 2019 r. wypowiedział B. S. umowę pożyczki z dnia 27 czerwca 2018 r. z uwagi na naruszenie postanowień umowy. (...) S.A. z siedzibą w B. wypełnił weksel in blanco z dnia 27 czerwca 2018 roku na kwotę zadłużenia tj. 55 811,17 zł wzywając B. S. do wykupu weksla do dnia 25 kwietnia 2019 roku.

B. S. nie dokonała wykupu weksla.

(dowód: weksel z dnia 27 czerwca 2018 r., k. 4; wypowiedzenie umowy pożyczki, k. 5)

Pozwana w okresie od czerwca do listopada 2018 roku dokonała czterech wpłat o łącznej wysokości 5106 zł.

(dowód: potwierdzenie spłat, k. 28)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o przedłożone przez powoda postępowania dokumenty. Strony nie podważały autentyczności przedłożonych dokumentów, a również Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności.

Zgodnie z art. 720 §1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

W niniejszej sprawie, na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd ustalił, iż pozwana B. S. zawarła z powodem umowę pożyczki gotówkowej, której nie spłaciła w całości. Na poczet pożyczki wpłaciła kwotę 5160 zł.

Wskazać należy, iż w ocenie Sądu z urzędu badać należy ewentualne istnienie niedozwolonych klauzul. Stanowisko to znajduje uzasadnienie w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, gdzie stwierdza się, iż zważywszy na charakter i znaczenie interesu publicznego, jaki stanowi ochrona konsumentów znajdujących się w słabszej pozycji względem przedsiębiorców, dyrektywa 93/13 WE (nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich), zobowiązuje państwa członkowskie, co wynika z jej art. 7 ust. 1 w zw. z jej motywem dwudziestym czwartym, do zapewnienia stosownych i skutecznych środków „mających] na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami (wyrok z dnia 21 grudnia 2016 r., G. N. i in., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo). W tym celu do sądu krajowego należy wyłącznie i jedynie wykluczenie stosowania nieuczciwego warunku umownego, tak aby nie mógł on wywoływać wiążącego skutku wobec konsumenta, przy czym sąd ów nie jest uprawniony do zmiany

treści tego warunku (wyrok z dnia 21 grudnia 2016 r., G. N. i in., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo). W tym kontekście należy w pierwszej kolejności przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy dane warunki umowy wchodzące w zakres stosowania dyrektywy 93/13 mają nieuczciwy charakter, a także do tego, by dokonawszy takiego badania, zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile sąd ów posiada niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu prawnego i faktycznego (zob. podobnie wyroki: z dnia 21 kwietnia 2016 r., R. i R., C-377/14, EU:C:2016:283, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 21 grudnia 2016 r., G. N. i in., C-154/15). Przy bowiem braku skutecznej kontroli potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków danej umowy nie może zostać zagwarantowane przestrzeganie praw przyznanych w drodze dyrektywy 93/13 (wyrok z dnia 7 grudnia 2017 r., B. S., C-598/15, EU:C:2017:945, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo). W przedmiotowej sprawie pozwana podniosła zarzut dotyczący niedozwolonych klauzul umownych.

Podkreślić należy, iż naliczone w umowie dodatkowe koszty budzą poważne wątpliwości w świetle przepisów o zobowiązaniach umownych i ochronie konsumenta przed niedozwolonymi klauzulami umownymi. Zgodnie bowiem z treścią art. 385¹§1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy; nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z przedłożonej umowy wynika, że na całkowity koszt pożyczki składa się oprócz kapitału i odsetek, prowizja za udzielenie pożyczki, opłata przygotowawcza, opłata za (...), które łącznie wynoszą 2600 zł. Nie budzi również wątpliwości, że postanowienie te nie dotyczyły głównych świadczeń stron. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 2004 roku (I CK 635/03) pojęcie „głównych świadczeń stron” należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Opłaty w/w z całą pewnością nie należy do istoty umowy pożyczki. W końcu nie może podlegać również dyskusji, iż postanowienia umowne dotyczące tychże kosztów nie zostały indywidualnie uzgodnione ze stroną pozwaną. Są one częścią standardowej umowy, którą strona powodowa stosuje do wszystkich klientów. Powód w umowie nie wskazał w jaki sposób zostały wyliczona opłaty, są one podane kwotowo, bez wskazania składników i wyliczenia co składa się na całkowity koszt opłaty. Zastrzeżenie w umowie na niekorzyść klienta opłat w łącznej wysokości w wysokości 35 864 zł i bez jakiegokolwiek związku z rzeczywistymi kosztami umowy pożyczki rażąco narusza interes konsumenta i dobre obyczaje. Należy zauważyć przy tym, iż kwota ta stanowi 143% wysokości kwoty pożyczki, która wynosiła 25 000 zł.

Podsumowując powyższe rozważania, Sąd uznał, iż postanowienia dotyczące opłat dodatkowych naruszają interes konsumenta i dobre obyczaje, a zatem nie wiążą pozwaną. W związku z tym pozwana nie może zostać obciążona pełną kwotą 55 811,17 zł oraz odsetkami liczonymi od tej kwoty przez powoda. Niemniej Sąd uznał za zasadne obciążenie pozwaną kosztami pożyczki w wysokości nieprzekraczającej połowy kosztów opisanych w umowie, a więc kwotą 17 926,75 zł.

Sąd uwzględnił powództwo co do kwoty 37 820,75 zł, która obejmuje kwotę 25 000 zł tytułem zaciągniętej pożyczki i kwotę 17 926,75 zł tytułem kosztów udzielonej pożyczki, pomniejszoną następnie o kwotę dokonanych przez pozwaną wpłat w wysokości 5160 zł. Sąd w punkcie I sentencji wyroku zasądził od pozwaną B. S. na rzecz powoda (...) S.A. w B. kwotę 37820,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 marca 2019 r. do dnia 25 września 2019 r. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone, o czym orzeczono w punkcie III wyroku.

W kwestii odsetek Sąd podzielił stanowisko Sądu Okręgowego w T. (sygn. akt VIII Ca 107/19) zgodnie z którym z chwilą wypowiedzenia umowy jej postanowienia nie wiążą stron, a postawiona w stan natychmiastowej wymagalności wierzytelność podlega w zakresie odsetek reżimowi kodeksowemu.

Sąd uwzględnił wniosek pozwaną o rozłożenie zasądzonej należności na raty. Zgodnie bowiem z art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia – wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego

świadczenia. Zastosowanie moratorium sędziowskiego może mieć miejsce jedynie w wypadkach „szczególnie uzasadnionych”, tzn. wyjątkowych. Należy przyjąć, że owe „szczególne okoliczności” zachodzą wówczas, kiedy natychmiastowe wykonanie wyroku byłoby rażąco sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Na przykład, jeżeli ze względu na stan majątkowy, zdrowotny, rodzinny i in. niezwłoczne spełnienie świadczenia lub jednorazowe spełnienie zasądanego świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe, bardzo utrudnione lub narażałoby pozwanego albo jego bliskich na niepowetowaną szkodę (A. Zieliński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 9, Warszawa 2017).

W niniejszej sprawie oczywistym jest, iż pozwana spłacając jednocześnie inne zadłużenie, którego rata wynosi 1400 zł, nie byłaby w stanie uregulować całego zobowiązania jednorazowo – chociażby ze względu na jego wysokość. Pozwana ponownie podjęła pracę, co daje rękojmię spłaty przy założeniu, że obowiązek zostanie rozłożony w czasie. Takie rozwiązanie spowoduje, iż wzrośnie szansa na to, że zaspokoi ona wierzyciela w pełnej wysokości. Sąd postanowił zasądaną należność rozłożyć na 31 rat co do zasady w wysokości 1300 zł, płatnych do 15. dnia każdego miesiąca, poczynając od miesiąca przypadającego po dniu uprawomocnienia się orzeczenia, o czym orzekł w punkcie III sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Obciążenie strony, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, całością lub nawet tylko częścią kosztów procesu może w okolicznościach konkretnej sprawy pozostawać trudne do pogodzenia z poczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Z tego względu ustawodawca przewidział specjalne unormowanie pozwalające nie obciążać strony przegrywającej (powoda, pozwanego) obowiązkiem zwrócenia przeciwnikowi całości lub części kosztów. Ideę tę urzeczywistnia wyrażona w powołanym przepisie zasada słuszności. Artykuł 102 nie konkretyzuje w żaden sposób pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych. Wskazanie w tym przepisie na dopuszczalność odstąpienia od zasady odpowiedzialności za wynik procesu jedynie w wypadkach wyjątkowych („szczególnie uzasadnionych”) wyłącza możliwość stosowania wykładni rozszerzającej. Ocena, czy taki wypadek rzeczywiście zachodzi, pozostawiona została uznaniu sądu. Musi ona mieć na względzie całokształt okoliczności sprawy. Chodzi tu nie tylko o okoliczności związane z przebiegiem procesu, ale również pozostające poza jego obszarem (np. stan majątkowy stron, ich sytuacja życiowa). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Kryteria pomocne przy rozstrzygnięciu o istnieniu czy też nieistnieniu przesłanek zastosowania zasady słuszności wskazane zostały w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego. Sposób skorzystania z art. 102 jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór (zob. wyroki SN: z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 192/09, Lex nr 584735 i z dnia 27 maja 2010 r., II PK 359/09, Lex nr 603828 oraz postanowienia SN: z dnia 19 października 2011 r., II CZ 68/11, Lex nr 1044004 i z dnia 20 kwietnia 2012 r., III CZ 17/12, Lex nr 1164739). O tym, czy w konkretnej sprawie zachodzi „szczególnie uzasadniony wypadek” w rozumieniu art. 102, decyduje m.in. sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą sprawę. Jeżeli prowadzi ona proces w sposób nielojalny, np. przez usiłowanie wprowadzenia sądu w błąd, albo celowo dąży do przewleczenia procesu lub zwiększenia jego kosztów, to nie zasługuje na potraktowanie jej w uprzywilejowany sposób i na zwolnienie od zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi (zob. postanowienie SN z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, Lex nr 7366).

W ocenie Sądu zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu było niezasadne z uwagi na skrajnie niekorzystną sytuację materialną pozwanej, ale także jej gotowość o spłaty zobowiązania w sposób dobrowolny. Pozwana uprzednio już wykazywała inicjatywę zmierzającą do uregulowania zadłużenia, co jednak nie przyniosło rezultatu z uwagi na stanowisko pożyczkodawcy – wносиła do powoda o restrukturyzację zadłużenia, odroczenie wpłaty w celu dostosowania spłaty pożyczki do jej możliwości. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie miał miejsce wypadek szczególnie uzasadniony i w związku z tym Sąd odstąpił od obciążania pozwanej kosztami procesu, o czym orzekł w punkcie IV sentencji wyroku.